

פרשת משפטים – ברית האגנות

1. ההכנה לעשרת הדברות ועשרת הדיברות (פ' יט-כ)
2. משה ניגש אל הערפל – פרשת משפטים (פ' כא-כג)
3. מעמד ברית האגנות ועליית משה לקבלת הלוחות (פ' כד')

מעמד עשרת הדברות

- (י) ויאמר ד' אל משה לך אל העם וקדשם היום ומחר וכבסו שמלתם: (יא) והיו נכנים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ד' לעיני כל העם על הר סיני:
- (יב) והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו כל הנגע בהר מות יומת: (יג) לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יצרה אם בהמה אם איש לא יחיה במשך היבל המה יעלו בהר:
- (יד) וירד משה מן ההר אל העם ויקדש את העם וכבסו שמלתם: (טו) ויאמר אל העם היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה:
- (טז) ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה: (יז) ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתנצבו בתחתית ההר: (יח) והר סיני עשן בלול מפני אשר ירד עליו ד' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד: (יט) ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול:
- (כ) וירד ד' על הר סיני אל ראש ההר ויקרא ד' למשה אל ראש ההר ויעל משה: (כא) ויאמר ד' אל משה רד העד בעם פן יחרסו אל ד' לראות ונפל ממנו רב: (כב) וגם הכהנים הנגשים אל ד' יתקדשו פן יפרץ בהם ד': (כג) ויאמר משה אל ד' לא יוכל העם לעלות אל הר סיני כי אתה העדתה בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו: (כד) ויאמר אליו ד' לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יחרסו לעלת אל ד' פן יפרץ בהם: (כה) וירד משה אל העם ויאמר אליהם:
- (א) ויזכר אלהים את כל הדברים האלה לאמר: (ב) אנכי ד' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים:

מעמד ברית האגנות

- (א) וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ד' **אַתָּה וְאַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל** וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק: (ב) **וְנָגַשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ** אֶל ד' **וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ**:
- (ג) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֵת כָּל דִּבְרֵי ד' וְאֵת כָּל הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר ד' נַעֲשֶׂה: (ד) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֵת כָּל דִּבְרֵי ד' וַיִּשְׁכֹּם בְּבֹקֶר וַיָּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הַהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂרָה מִצֵּבָה לְשָׁנַיִם עֶשֶׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:
- (ה) וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֵלֶת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַד' פָּרִים: (ו) וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצֵי הַדָּם וַיִּשֶׂם בְּאֵזְנֵי הַדָּם וַיִּקְרָא בְּאֵזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דָּבַר ד' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: (ח) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֵת הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ד' עִמָּכֶם עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
- (י) **וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל** וַתַּחַת רַגְלָיו כָּמַעֲשָׂה לְבַנַּת הַסַּפִּיר וַיִּכְעָצַם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר: (יא) **וְאֵל אֲצִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ** וַיַּחֲזִי אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ:
- (יב) וַיֹּאמֶר ד' אֵל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהָרָה וְהִנֵּה שָׁם וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לְחֹת הָאָבֶן וְהִתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתֶם: (יג) וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיַּהֲוִשֶׁע מִשְׁרְתּוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הַר הָאֱלֹהִים:
- (יד) וְאֵל הַזְּקֵנִים אָמַר שָׁבוּ לָנוּ בְּזֶה עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אַהֲרֹן וְחֹיֵר עִמָּכֶם מִי בַעַל דְּבָרִים **יִגַּשׁ אֲלֵהֶם**:
- (טו) וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הַהָר **וַיִּכַּסּ הָעָנָן אֶת הַהָר**: (טז) וַיִּשְׁכַּח כְּבוֹד ד' עַל הַר סִינַי וַיִּכַּסְהוּ הָעָנָן שֵׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן:
- (יז) וַיִּמְרָאָה כְּבוֹד ד' כְּאֵשׁ אֲכָלֶת **בְּרֹאשׁ הַהָר לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל**:
- (יח) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל הַהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה:

1. רשב"ם על שמות פרק לג פסוק יח

(יח) הראני נא את כבודך - תמה על עצמך היאך מלאו לבו למשה רבינו ליהנות מזיו השכינה והלא הכתוב משבח ויסתיר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים. ח"ו לא נתכוון אלא לכרות לו ברית על שני דברים שנתרצה לו הקב"ה על קירון שלו ונפלינו אני ועמך. ושל פני ילכו להניח לך מכל אויביך. וכן אמר הראני נא את כבודך. בריתה ברית על מה שהבטחתני. כמו שעשה לאברהם כשאמר במה אדע. וכתוב שם והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים וסמך ליה ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי אף כאן שאל משה להקב"ה קיום ברית ונתרצה לו הקב"ה שיראה לו בכריתות ברית כדכתיב ויעבור ה' על פניו ויקרא וגו' וכתוב בתריה הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות כמו שבקשת ונפלינו אני ועמך וגו' כי נורא הוא כדכתיב וייראו מגשת אליו:

2. "ויוחזו את האלהים כאדם שמביט בחבירו מתוך מאכל ומשתה רי"א אכילה ודאי כד"א (משלי יז) באור פני מלך חיים. א"ר תנחומא מלמד שפרעו את ראשיהן וגיסו לבם וזנו עיניהם מן השכינה" (ויקרא רבה כ, יא).

3. "וטעם וישתו - שעשו שמחה ויום טוב, כי כן חובה לשמוח בקבלת התורה, כאשר צוה בכתבם כל דברי התורה על האבנים וזבחת שלמים ואכלת שם ושמתת לפני ה' א-להיך (דברים כ"ז, ז) וכתוב בשלמה (דהיי"ב א', יב) החכמה והמדע נתון לך וגו', מיד ויבא ירושלם ויעש משתה לכל עבדיו (מלכים א' ג', טו) ואמר רבי אלעזר מכאן שעושין משתה לגמרה של תורה (שה"ש רבה א, ט) ונאמר בדוד אביו בהתנדבם לבנין בית המקדש ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' וגו' ויאכלו וישתו לפני ה' ביום ההוא בשמחה גדולה (דהיי"א כ"ט, כא-כב), ואף כאן ביום חתונת התורה כן עשו" (רמב"ן שם).

4. והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול, כמו שאמר דוד צמאה נפשי לאלהים לאל חי. וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד כי אראה שמך מעשה אצבעותיך מה אנוש כי תזכרנו (רמב"ם הלכות יסודי התורה ב, ב).

5. כי השכל שבנפש המשכלת כשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיב נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש מגדולתו יתברך שאין לה סוף ותכלית ופחד ה' בלבו ושוב יתלהב לבו באהבה עזה כרשפי אש בחשיקה וחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה לגדולת אין סוף ברוך הוא והיא כלות הנפש כדכתיב נכספה וגם כלתה נפשי וגו' וכתוב צמאה נפשי וגו' וכתוב צמאה לך נפשי וגו'... ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותן והוא כולל חסד וגבורה פירוש אהבה וענפיה ויראה וענפיה (תניא פרק ג)

